

Ifj. Markó Károly (1822-1891)

Templomépítés

Olaj, vászon 87x151 cm

Jelezve jobbra lent: C. Markó 1882

Irodalom:

- Szana Tamás: Markó Károly és a tájfestészet, Budapest 1898.
- L. F. Luciani: Dizionario dei pittori italiani dell'800, Vallecchi 1974.
- Művészet Magyarországon 1830-1870, Budapest 1981 (kiállítási katalógus).
- Bodnár Éva: Id. Markó Károly (1791-1860), Budapest 1980
- MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, Lexikon-Adattár

Ifj. Markó Károly gyermekkorát Pesten töltötte, de miután elhagyta Magyarországot, soha többé nem tért vissza szülőföldjére. Atyja bécsi utazása előtt született, s a család nem követte a császárvárosba a művészt, csupán később, 1825 körül csatlakoztak hozzá Kismartonban, ahol az 1820-as évek második felében id. Markó Károly egyre több időt töltött. A kislíát gyermekkorában olyan baleset érte, amely pályaválasztását nagymértékben befolyásolhatta volna, de nem így történt: egyik testvére játék közben kiszúrta a bal szemét (a szerencsétlenségnek sem a dátuma, sem az elkövetője nem ismert). Ifjabb Károly tehát atyjánál kezdte festészeti tanulmányait s miután 1832-ben, a művész itáliai utazása után a gyermekek ismét magukra maradtak, ifjabb Károly a bécsi Akadémia növendéke lett. Atyja nyomdokait követve 1836 és 1838 között a tájfestészeti osztályt látogatta. Itáliában a már befutott Markóhoz csatlakozott így ismét apja vette kézbe fia festészeti tanulmányait, aki 1845-ben állított ki először Firenzében; ettől az időponttól kezdve rendszeresen vett részt itáliai és magyarországi kiállításokon. Jó tanítványnak bizonyult: stílusában, képeinek kompozíciójában apját követte s csupán azért nem mondhatjuk, hogy műveik megszólalásig hasonlítanak egymásra, mert gondos, pontos, megbízható rajzú festményei nem annyira részletezőek, mint mesteré- atyjáé, hiányzik belőle apjának a klasszikus témába és kompozícióba vetett hite és meggyőződése.

Ifjabb Károly az olasz arisztokrácia egyik tagját, Annunziata Orsini grófnőt vette feleségül, 1856-ban gyermekük is született. Felesége 1885-ben bekövetkezett haláláig a XIX. századi olasz festészet egyik elismert alakja volt, aki jó kapcsolatokat ápolt a magyar művészeti élet jeles képviselőivel is, így pl. Telepy Károllyal. 1885-ben Obolenszki orosz hercegnő meghívására Moszkvába költözött; kapcsolatuk a korábbi években alakult ki, amikor a hercegnő lányainak festészeti tanára volt.

Ifj. Markó Károly műveinek atyjáéhoz hasonló oeuvre-katalógusa még nem készült s a szakirodalomban a most

bemutatott alkotás mindeddig nem bukkant fel. A művész ismert festményei² apja haláláig, majd az azt követő években még nagymértékben követték mestere stílusát, elsősorban témaválasztásban: az olasz táj idealizálása, mitológiai témával való élénkítése szerepelt legtöbbit munkásságában. A hetvenes évek folyamán festészetéből azonban fokozatosan eltűntek a XIX. század elejének hagyományaihoz ragaszkodó vonások s bár képein a táj ábrázolása továbbra is némiképp idilli, ugyanakkor jobban kötődik a realizmus vonulatához. Fordulatról nemigen lehet szó, sokkal inkább fokozatos átalakulásról, a környezethez való alkalmazkodásról. Ez témaválasztásában is megnyilvánul: a mitológiai vagy vallásos jelenetek száma csökken, ellenben valóságosnak ható tájakat, eseményeket rögzít vásznain.

Az 1882-ben, Oroszországba való végleges távozása előtt három évvel készült festményen az apa hagyományait követő, gondos, pontos tájbrázolás már elveszti prioritását s a kép nem az elképzelt táj bemutatásának céljával jön létre. A táj immár csupán körülöleli azt a témájában és kivitelezésében egyaránt realiztikus jelenetet, amelyet a festő megörökített: a készülő falusi templom építésébe bekapcsolódik a falu apraja-nagyja. A sokalakos jelenet már alig emlékeztet az apa-mestertől tanultakra. A pontos kidolgozású, realiztikus részletek más hangulatot árasztanak, mint a XVII. század festészetéből táplálkozó, XIX. század elejének alapjain álló művek. Ifjabb Markó Károly apja emlékét megőrizve követte korának és környezetének művészi tendenciáit.

H.O.

Jegyzetek:

¹ Művészet Magyarországon 1830-1870. Budapest 1981. 451.

² Ezek a művek rendszerint a XX. század első felének aukciós katalógusaiban bukkantak fel először s Pogány Ö. Gábornénak id. Markó Károly oeuvre-katalógusának kapcsán gyűjtött adatai között találhatóak a MTA Művészettörténeti Kutatócsoportjának Adattárában: *A Chiusi tó környékéről*, 1880 k., *Firenze látképe*, 1881, *Tájkép*, 1887, *Olasz táj*, 1889. Érdekes, hogy - a katalógusok szerint - még oroszországi tartózkodása alatt is, 1885 után, olasz tájképeket festett.